

7. Центральний державний історичний архів України у м. Києві. – Ф.1265. – Оп.1. – Спр.1.
8. Там само. – Спр.2.
9. Там само. – Спр.3.
10. Там само. – Спр.4.
11. Там само. – Спр.5.
12. Яковлев Ю. Биографичний словник І. О. Левицького як джерело до вивчення історії УРП у Галичині кінця XIX – початку XX ст. / Юрій Яковлев // Галичина. – 2013. – Ч.22–23. – С.534–545.
13. Serczyk W. «Akademiczna Hromada» w Krakowie (1887–1895) // Studia z dziejów młodzieży Uniwersytetu Krakowskiego od Oświecenia do połowy XX wieku, t.1. – Kraków, 1964. – S.219–240.

References

1. Bazhanskyi M. Deshcho zi studentskoho zhyttia v Krakovi do 1924 r. / Mykola Bazhanskyi // Almanakh ukrainskoho studentskoho zhyttia v Krakovi. – Krakiv: Nakladom t–va «Ukrainska studentska hromada» v Krakovi, 1931. – S.44–49.
2. Lepky B. Harno bulo ... / Bohdan Lepky // Almanakh ukrainskoho studentskoho zhyttia v Krakovi. – Krakiv: Nakladom t–va «Ukrainska studentska hromada» v Krakovi, 1931. – S.11–18.
3. Lytvyn M. Ukrainse kulturno–osvitnie zhyttia v Krakovi (kinets XIX – persha tretyna XX stolittia) // Ukraina: Kulturna spadshchyna, natsionalna svidomist, derzhavnist. – Lviv, 2008. – Vyp.16: Yuvileinyi zbirnyk na poshanu Ivana Patera. – S.245–251.
4. Novitska Yu. Ukrainski studentski orhanizatsii v Krakovi za chasiv Avstro–Uhorskoï monarkhii ta Druhoï Rechi Pospolytoi / Yu. Novitska // Visnyk Kyivskoho natsionalnoho linhvystychnoho universytetu. Seriya «Istoriia. Ekonomika. Filosofii». – 2009. – №15. – S.169–188.
5. Stefanyk V. Pro yasne mynule / V. Stefanyk // Almanakh ukrainskoho studentskoho zhyttia v Krakovi. – Krakiv: Nakladom t–va «Ukrainska studentska hromada» v Krakovi, 1931. – S.9–11.
6. Trehub M. M. Vasyl Stefanyk i «Akademiczna hromada» (Na osnovi malovidomykh rukopysnykh materialiv) / M. M. Trehub // Z istorii knyhy ta bibliografii. Zbirnyk naukovykh prats. – K.: Naukova dumka, 1990. – S.81–90.
7. Tsentralnyi derzhavnyi istorychnyi arkhiv Ukrainy u m. Kyievi. – F.1265. – Op.1. – Спр.1.
8. Там само. – Спр.2.
9. Там само. – Спр.3.
10. Там само. – Спр.4.
11. Там само. – Спр.5.
12. Yakovlev Yu. Biohrafichnyi slovnyk I. O. Levytskoho yak dzherelo do vyvchennia istorii URP u Halychyni kintsia XIX – pochatku XX st. / Yurii Yakovlev // Halychyna. – 2013. – Ch.22–23. – S.534–545.
13. Serczyk W. «Akademiczna Hromada» w Krakowie (1887–1895) // Studia z dziejów młodzieży Uniwersytetu Krakowskiego od Oświecenia do połowy XX wieku, t.1. – Kraków, 1964. – S.219–240.

Kazakevych O. M., Ph. D. in History, associate professor at the department of history and ethnic policy of the National Pedagogical Dragomanov University, (Ukraine, Kyiv), o.kazakevich@gmail.com

Ukrainian Hromada in Krakow (1897–1907)

The article touches upon the Ukrainian student organizations in Krakow. It is generally considered that the Academic Hromada in Krakow had been acting during 1887–1895/97. Thus, as it is stated in the article, another student organization – the Ukrainian Hromada emerged in Krakow in 1902. The author uses comparative and prosopographic methods to reveal the structure and membership of the organization. It is confirmed that the Ukrainian Krakow Hromada of 1902 inherited the traditions of the Academic Hromada (1887–1895/97) and some of its members had taken part in the earlier organization. Therefore it is assumed that the term Krakow Hromada may be applied to both organizations. The author finds out that the Krakow Hromada ceased to exist in 1907. However a new Ukrainian student organization emerged in Krakow in 1911.

Keywords: Academic Hromada in Krakow, Ukrainian Hromada in Krakow, Ukrainian national movement, Austro–Hungarian Empire, Jagiellonian University student organizations.

* * *

УДК 94(477)«1908/1909»

Вовк Л. Г.,
директор Львівського медичного коледжу
післядипломної освіти, здобувач Центру дослідження
українсько–польських відносин Інституту
українознавства ім. І. Крип'якевича НАН України
(Україна, Львів), medcolpo@gmail.com

ТОВАРИСТВО «УЧИТЕЛЬСЬКА ГРОМАДА»: ОСОБЛИВОСТІ СТВОРЕННЯ ТА НАПРЯМИ ДІЯЛЬНОСТІ (1908–1909 РР.)

Проаналізовано передумови створення українського учительського товариства «Учительська громада», визначено пріоритетні напрями діяльності організації. Відзначено, що засновниками товариства виступили відомі громадсько–політичні діячі, науковці, педагоги Галичини та Наддніпрянщини – Михайло Грушевський, Юліан Романчук, Кирило Студинський, Юліан Стефанович, Степан Томашівський та ін. Особливу увагу звернено на статутні завдання організації. Наголошено, що «Учительська громада» створювалася з метою освідомлення українських педагогів із «новішими здобутками науки», організації наукових конференцій, захисту інтересів педагогів перед органами державної влади, а також налагодження контактів з іншими педагогічними, учительськими товариствами Австро–Угорщини. Констатовано, що учительська організація стала вагомим «сравнем» на культурно–освітньому полі у Східній Галичині, акумулювала у своїх лавах відомих громадсько–політичних діячів, що дозволило активізувати діяльність у міжвоєнний період XX ст.

Ключові слова: «Учительська громада», Галичина, учитель, Статут, освіта, школа.

На початку XX ст. серед української національно–свідомої громадськості викристалізується ідея створення учительського товариства, основна мета діяльності якого б полягала у захисті інтересів українських педагогів в умовах правно–державного устрою Австро–Угорської імперії. У цей період більшість учительства середніх шкіл об'єдналося у Польському педагогічному товаристві («Товариство школи людовей»), а з 1884 р. – окремі українці–учителі належали до польського Товариство вчителів вищих шкіл. З ініціативи Українського педагогічного товариства (УПТ), у 1908 р. утворена «Учительська громада», яка відіграла надзвичайно важливу роль в національно–культурному житті західноукраїнських земель.

Діяльність українських учительських товариств Галичини – невідома сторінка української історіографії, яка тільки в останні десятиліття почала наповнюватися новими фактами. У працях М. Барної [1], Г. Білавич та Б. Савчука [2], Н. Кошелевої [4], І. Курляк [5], О. Луківа [6], Б. Ступарика [9], В. Чоповського [12] та ін. вчених у контексті значно ширших проблем фрагментарно висвітлено окремі аспекти досліджуваної проблеми. Джерельну основу статті становлять матеріали Центрального державного історичного архіву України у Львівській області (ЦДІАЛ України), матеріали періодичної преси, спогади учителів–членів учительських товариств. Основна мета розвідки – охарактеризувати особливості створення та діяльності «Учительської громади» у перші роки її існування (1908–1909 рр.).

Ініціював заснування «Учительської громади» Ю. Стефанович, який разом з О. Прислоським утворили установчий комітет, до якого увійшли: о. С. Юрик (голова), Ю. Стефанович, К. Студинський, С. Томашівський, В. Щурат. Члени комітету підготували Статут на основі пропозицій Ю. Стефановича. Тривала й підготовка до проведення установчих (загальних) зборів організації, що відбулися 1 листопада 1908 р. [10, с. 10–15].

Загальні збори «Учительської громади» викликали значний суспільний резонанс адже товариство мало стати важливим чинником культурно–освітнього життя Галичини. На них зібралося 89 педагогів – здебільшого учителі середніх шкіл. Збори відкрив і провів відомий громадсько–політичний діяч Ю. Романчук, його заступниками обрано о. О. Стефановича і Р. Перфецького, секретарями – Т. Гозу і С. Лещія. Перший голова «Учительської громади» М. Грушевський підкреслив, що товариство «метою своєю постановила: згуртувати й організувати українські сили шкіл вищих, та силами їх і всіх інтересованих розвоєм української школи вяснити сучасне становище середніх і вищих шкіл української території... та працювати для націоналізації школи середньої і вищої, так само як і вищої» [10, с. 12].

Учасники перших загальних зборів акцентували, передусім, на шкільних справах. Установчі збори: доручили новообраному Головному відділу допомагати діяльності сеймових послів в підготовці інтерпеляцій в освітній сфері; підготувати відповідні петиції про заснування державних гімназій в Бережанах, Рогатині, Самборі, Стрию і Яворові; «домагатися» зміни філій гімназій у Львові і Перемишлі на самостійні; «телеграфічно» вимагати від президента Ради Міністрів «безпроводного відкриття гімназії у Вижниці» [10, с. 15].

Збори схвалили проект Статуту, підготовлений «Комітетом п'ятьох». Статут визначив мету товариства: «Дбати перш усього про розвиток і добро вищих шкіл (під цією назвою розуміли середні і високі школи), далі виховувати молодь, дбати про добро вчителів і їх родини» (таке формулювання, зокрема, прозвучало у доповіді О. Прислоцького) [10, с. 16–22].

Відповідно до Статуту, товариство створювалося для «підпирання всіх справ, що мають на меті розвій і добро вислих шкіл» [8, с. 1]. Не менш важливе завдання організації – (а) «взаємне познайомлюване з новішими здобутками науки, взаємне подаване собі помічень і досвідів з учительської діяльності»; (б) «познайомлюване загалу суспільности зі справою вислих шкіл і здобутками науки» [8, с. 1].

Реалізовувати окреслені завдання товариство планувало шляхом: обговорення «педагогічно–дидактичних справ» на з'їздах («сходинах»); організації публічних конференцій; видавництва часописів, підручників, наукової літератури; надсилання петицій до центральних та місцевих органів влади; налагодження контактів з іншими педагогічними, учительськими товариствами Австро–Угорщини та ін. [8, с. 1].

Члени товариства поділялися на звичайних та почесних. Якщо звичайним членом товариства міг стати будь–який викладач вузу або ж учитель гімназії / фахової школи, то почесних – «без будь якої дискусії» обирали на загальних зборах з–поміж «людей заслужених» за поданням Головного Відділу не пізніше ніж за два тижні до початку такого з'їзду [8, с. 2].

Членство в організації припинялося у випадку: добровільного виходу з організації; у випадку відмови від сплати членських внесків упродовж року; виключення двома третинами голосів Головного відділу за «нечесний поступок або ділане на шкоду Товариства» [8, с. 2]. Водночас члени «Учительської громади» мали

право: брати участь у загальних зборах товариства, а також у роботі місцевих філій; бути обраними до складу Головного відділу та інших керівних структур, які створювалися при товаристві; виступати із поданнями у місцевих філіях та загальних зборах організації тощо [8, с. 2].

Керівним органом «Учительської громади» був Головний відділ, який очолював обраний на загальних зборах голова. До його складу входили також 6 членів та 3 заступники (загалом 7 членів і 3 заступники). Голова відділу скликав засідання Відділу. Право позачергового засідання Відділу надавалося також 4 його членам. У випадку відсутності голови товариства, усі обов'язки покладалися на його заступника. З–поміч членів Головного відділу обиралися також секретар та скарбник. Відділ скликався не рідше одного разу в місяць [8, с. 3].

Головний відділ «Учительської громади»: «завідував» фондами товариства; «роздавав» допомоги і стипендії членам організації; «полагоджував всі біжучі рахунки»; «предкладав в міру потреби свої внесення під розвагу загальним зборам і з'їздові відпоручників»; видавав відповідні доручення філіям і місцевим гурткам тощо [8, с. 3].

Останньою інстанцією та «найвисшою властю» були загальні збори «Учительської громади». Вони скликалися раз на два роки, а при потребі – частіше на вимогу Головного відділу або письмового звернення 25 членів організації (позачергові загальні збори). У роботі загальних зборів товариства могли брати участь всі члени «Учительської громади», яким надавалося право «рішаючого голосу». Рішення ухвалювалися простою більшістю голосів. Для зміни статуту та внесення змін до базових нормативно–правових актів, рішення мало набрати дві третини голосів присутніх [8, с. 4].

Загальні збори «Учительської громади»: схвалювали / не схвалювали звіт Головного відділу; обирали почесних членів товариства; обирали членів Головної ради та Ревізійної комісії (3 члени і заступник); «полагоджувати справи», запропоновані Головним відділом або ж з'їздом від поручників; схвалюють зміни до Статуту та інших документів та ін. [8, с. 5].

Товариство могло створювати філії. Для її уконституювання необхідно було у кожній з місцевостей зібрати не менше 10 учителів або викладачів ВНЗ. Філії «Учительської громади» мали право: організовувати «відчити» і публічні дискусії; організовувати бібліотеки, архіви, мати інші матеріально–технічні засоби для своєї діяльності; вибирати від поручників на з'їзд від поручників та загальні збори товариства; виконувати доручення Головного відділу.

Філією керував голова та Відділ (4 члени та заступник). Голова філії (обирали загальні збори), скликав засідання Відділу філії, а у випадку його відсутності – його заступник. Засідання мали проводитися щомісяця за винятком липня та серпня. «Важніші постанови» приймалися на засідання Відділу філії за участю не менше 3–х її членів. До його компетенції належав також прийом членів до місцевої організації [8, с. 6].

Щороку мали відбуватися загальні збори філії, на яких схвалювався / не схвалювався звіт з її діяльності. Збори також обирали новий склад Відділу філії та

схвалювали основні напрями її діяльності. Усі важливі рішення ухвалювалися за умови простої більшості голосів. Додамо, що філія могли залишити «на свої потреби» 25% членських внесків (8 крон), інші кошти Виділ надсилав Головному віділу. Також Виділ філії зобов'язувався що три місяці надсилати звіт Головному віділу, в якому би відображалось її матеріальний стан та «членський рух» [8, с. 7].

У 1908–1909 рр. найважливішим завданням «Учительської громади» залишалася організаційна розбудова товариства, а саме створення філій у містах Галичини, де були осередки середньошкільних учителів. Уже в 1909 р. утворено 5 філій: Бережанах (7 лютого), Коломиї (15 лютого), Тернополі (27 березня), Перемишлі (27 березня), Станиславові (13 листопада). Наступного року – ще три (Стрию, Сокалі і Рогатині), у 1912 р. – Городенці, Яворові і у Львові. Загалом, напередодні Першої світової війни функціонувало 10 філій «Учительської громади» [10, с. 24–32].

Динамічно зростала й чисельність організації. Наприкінці 1908 р. до товариства вступили 298 учителів, у 1909 р. «Учительська громада» нараховувала 314 членів, 1911 р. – 398. За невеликим винятком членами товариства були вчителі середніх і «високих» шкіл, яких в Галичині було понад 550 (поза «Учительською громадою» залишалось 150 учителів). Щоб посилити вплив на учительство краю, Головний віділ розіслав до членів і прихильників товариства питальник (квєстїонар), в якому запитував дати відповіді на запитання, які торкалися наповнення державних гімназій з українською мовою викладання, кількість учительських посад, учнів тощо. Однак, далеко не усі середні школи відгукнулися на ініціативу Головного віділу [10, с. 12–24].

Згідно з рішенням установчих зборів, у 1909 р. «побачив світ» перший номер друкованого товариства «Учительська громада» – «Наша школа». Делегат Товариства ім. Сковороди у Чернівцях обіцяв, що це товариство покриє четвертину витратів на часопис. Редакційний комітет обрано у складі: В. Левицького, С. Рудницького, С. Томашівського, В. Щурата. Головним редактором обрано І. Кревецького, який редагував «Нашу школу» упродовж чотирьох років. Часопис ставив завданням «згуртувати і зорганізувати українські вчительські сили вищих шкіл та спільними силами всіх заінтересованих розвитком української школи вияснити сучасне становище середніх і вищих шкіл української території, їхні хиби й недостачі з загально-дидактичного й педагогічного погляду і спеціально українського, національного становища та працювати для націоналізації середньої й вищої так само, як і нижчої школи...» [7, с. 4].

У цьому виданні друкувалися шкільнополітичні, педагогічні і наукові статті, бібліографія і хроніка діяльності «Учительської громади». Від 1912 р. публікувалися також комунікати Краєвого шкільного союзу. Найцікавішими, на нашу думку, були видання 1909 і 1912 рр. – у ці періоди переважали статті загально-наукового характеру, нагомість статей з методики навчання практично не було. Чи не найбільше уваги присвячено шкільним підручникам і програмам навчання [7, с. 4].

1 листопада 1909 р. відбулися надзвичайні загальні збори «Учительської громади», які «підвели ризку»

під її першим роком існування. На загальних зборах, Головний віділ на чолі з М. Грушевським «здав звіт» із своєї діяльності, обговорив із делегатами перспективні напрями діяльності. Наголошено, що упродовж звітнього періоду «Учительська громада» намагалася: призначити окремого референта для українських шкіл при Міністерстві; збільшити максимально кількість дівчат-гімназисток з 5 до 40%, оскільки не існувало жодної державної української жіночої гімназії; направити «учительські сили» до державної семінарії в Бережанах; організувати українознавчі курси для підфіцерів за ініціативою Перемиської філії та ін. [11, арк. 33].

Дискусії над головними принциповими питаннями (шкільний закон 1869 р., польська урядова мова в гімназіях з української мовою навчання та ін.) мали здебільшого тільки теоретичне значення. На жаль, постійні зусилля «Учительської громади» для розбудови і забезпечення українських середніх шкіл підручниками практичних (реальних) результатів не принесло. Жодна з вимог товариства не була реалізована, тому його лідери згодом пішли шляхом заснування приватних середніх шкіл [10, с. 15]. У питанні реорганізації реальних шкіл і зрівнянні їх у правах з гімназіями, Головний віділ виступив проти єдиного підпорядкування Краєвїй шкільній раді.

Члени товариства зауважили, що їх зусиллями, спільно з іншими національно-культурними організаціями, у 1908–1909 рр. у Яворові і Рогатині організовано приватні гімназійні курси (головами філій УПТ працювали відповідно о. О. Ваньо і С. Городецький). У вересні 1909 р. Головний віділ «Учительської громади» вирішив взяти під свою опіку ті гімназії, які цього вимагали, а також розпочав направляти «учительські сили» у приватні гімназії, приймав звідомлення про їх стан та вів нагляд за станом навчання. Для гімназій в Рогатині і Яворові, якими товариство найбільше опікувалося, Головний віділ товариства домагався права прилюдності [2, с. 58].

Наприкінці 1909 р. у Львові відбулася нарада у справі навчання української мови у гімназіях з польською мовою викладання. І. Брик виголосив реферат «Про стан навчання української мови у польських гімназіях і проект навчального плану». Нарада ухвалила резолюції, в яких ствердила: обидві краєві мови повинні бути обов'язковими у навчанні в гімназіях; у перехідний період для учнів-поляків навчання української мови мало мати не завжди обов'язковий характер, а для учнів-українців – обов'язковий; навчання української мови повинно сприяти вивченню української історії і літератури [2, с. 59; 6, с. 170].

Важливий напрям діяльності «Учительської громади» – боротьба за уконститування в Галичині приватного середнього шкільництва. Заходи у цьому напрямі проводилися дещо хаотично, зважаючи на розрізнені дії українських національно-культурних товариств, проте в багатьох містах краю було утворено шкільні комітети, які «брали ініціативу в свої руки». Окреслений напрям роботи потребував координації під одним проводом. Ідею підтримано на засіданні Ширшого народного комітету УНДП у грудні 1909 р., а 31 грудня того ж року о. О. Ваньо охарактеризував ситуацію на засіданні Головного віділу «Учительської

громади». Підтримуючи заснування приватних гімназій він підкреслив: «Ніяка державна школа, хоч би й обсаджена своїми вчительськими силами, не зможе заступити своєї народної приватної інституції» [2, с. 70].

Очолити цей напрям роботи, на думку промовця, мав окремий шкільний комітет (т.зв. окрема українська «едукативна комісія»), до складу якої б увійшли представники учительських, національно-культурних товариств, які до 1909 р. займалися шкільними проблемами, а також представники українських приватних гімназій. У підсумку, 22 січня 1910 р. з ініціативи Української народно-демократичної партії (УНДП) утворено Краєвий шкільний союз, до якого увійшли представники партії, Наукового товариства ім. Шевченка (НТШ), УПТ, «Учительської громади», «Дністра», «Союзу кредитового і господарського» і комітетів, які утримувала гімназія [4, с. 108–113].

Головний виділ «Учительської громади» поставився до новоутвореного Краєвого шкільного союзу надзвичайно прихильно. Безпроблемно відбулося розмежування повноважень організацій: до компетенції «Учительської громади» належало призначення управителів і учителів гімназій, педагогічний нагляд за діяльністю гімназій, до Краєвого шкільного союзу – усі інші питання, передусім матеріальне забезпечення гімназій [4, с. 108–113].

Таким чином, у 1908 р. в Галичині зусиллями національно-свідомої громадськості засновано товариство «Учительська громада». В умовах польсько-українського протистояння в регіоні та колонізації системи освіти, члени учительської організації небезуспішно намагалися: посилити зв'язок «Учительської громади» з Австрійським союзом учителів середніх шкіл; змінити утраквістичні гімназії у Стрию та Бережанах на українські; вносити петиції до місцевих органів влади у випадку «покривдження кого небудь з членів»; засновувати наукові гуртки для українських учнів; пропагувати ідею створення «вакаційних осель» для бідних учнів; домогтися від Краєвої шкільної ради рішення про святкування свята «Свободи» у всіх українських гімназіях; запровадити в українських гімназіях каси ощадності [3, с. 2–5].

Список використаних джерел

1. Барна М. Розвиток педагогічної освіти в Галичині (1772–1939 рр.) / М. Барна // Рідна школа. – №7–8. – С.33–48.
2. Білавич Г. Товариство «Рідна школа» (1881–1939 рр.) / Г. Білавич, Б. Савчук. – Івано-Франківськ, 1999. – 208 с.
3. Звіт з діяльності Головного Виділу товариства українських учителів середніх і вищих шкіл «Учительська Громада» у Львові за час від 21.XI.1910 до 2.XI.1912 р. – Львів, 1912. – 14 с.
4. Кошелева Н. Організація українського вчительства у Східній Галичині в 1881–1914 роках / Н. Кошелева // Вісник Львівського університету. Серія історична. – Львів, 1998. – Вип.33. – С.108–113.
5. Курляк І. Народне шкільництво у Галичині (друга половина XIX – початок XX ст.) / І. Курляк // Педагогіка і психологія. – 1995. – №1. – С.144–151.
6. Луків О. Розвиток структури польських і українських освітніх закладів у Східній Галичині (1900–1933 рр.) / О. Луків // Slaliva Tarnopolensis. – Тернопіль, 1996. – С.168–178.
7. Наші завдання // Наша школа. – 1909. – Зш.1. – С.4.
8. Статут товариства «Учительська громада». – Львів, 1910. – С.1.
9. Ступарик Б. Підготовка учителів в Галичині у XIX ст. / Б. Ступарик // Вісник Тернопільського експериментального інституту педагогічної освіти. – 1995. – №1. – С.45–55.

10. Терлецький О. Історія «Учительської громади» (1908–1933) / О. Терлецький // Двадцяти'ятиліття товариства «Учительська громада»: ювілейний альманах. – Львів, 1935. – С.3–48.

11. Центральний державний історичний архів України у Львівській області. – Ф.358. – Оп.1. – Спр.1253.

12. Чоповський В. Будителі національного духу. Діяльність культурно-освітніх товариств «Просвіта» та «Рідна школа» на західноукраїнських землях (друга половина XIX ст. – 20–30-ті роки XX ст.) / В. Чоповський. – Львів, 1993. – 63 с.

13. Ющишин І. Організація українського вчительства в Австрії до європейської війни / І. Ющишин // Вільна українська школа. – Київ, 1918. – Вип.5–6. – С.33–42.

References

1. Barna M. Rozvytok pedahohichnoyi osvity v Halychyni (1772–1939 rr.) / M. Barna // Ridna shkola. – №7–8. – S.33–48.
2. Bilavych H. Tovarystvo «Ridna shkola» (1881–1939 rr.) / H. Bilavych, B. Savchuk. – Ivano-Frankiv's'k, 1999. – 208 s.
3. Zvit z diyal'nosti Holovnoho Vydilu tovarystva ukraiyins'kykh uchyteliv sereidnykh i vyshchykh shkil «Uchytel's'ka Hromada» u L'vovi za chas vid 21.XI.1910 do 2.XI.1912 r. – L'viv, 1912. – 14 s.
4. Koshelyeva N. Orhanizatsiya ukraiyins'koho vchytel'stva u Skhidny Halychyni v 1881–1914 rokakh / N. Koshelyeva // Visnyk L'vivs'koho universytetu. Seriya istorychna. – L'viv, 1998. – Vyp.33. – S.108–113.
5. Kurlyak I. Narodne shkil'nytstvo u Halychyni (druga polovyna XIX – pochatok XX st.) / I. Kurlyak // Pedahohika i psykhohohiya. – 1995. – №1. – S.144–151.
6. Lukiv O. Rozvytok sturktury pol's'kykh i ukraiyins'kykh osvityvnykh zakladiv u Skhidny Halychyni (1900–1933 rr.) / O. Lukiv // Slaliva Tarnopolensis. – Ternopil', 1996. – S.168–178.
7. Nashi zavdannya // Nasha shkola. – 1909. – Zsh.1. – S.4.
8. Statut tovarystva «Uchytel's'ka hromada». – L'viv, 1910. – S.1.
9. Stuparyk B. Pidhotovka uchyteliv v Halychyni u XIX st. / B. Stuparyk // Visnyk Ternopil's'koho eksperymental'noho instytutu pedahohichnoyi osvity. – 1995. – №1. – S.45–55.
10. Terlets'kyi O. Istoriya «Uchytel's'koyi hromady» (1908–1933) / O. Terlets'kyi // Dvadsyatyp'yatylittya tovarystva «Uchytel's'ka hromada»: yuvileynyy al'manakh. – L'viv, 1935. – S.3–48.
11. Tsentral'nyy derzhavnyy istorychnyy arkhiv Ukrayiny u L'vivs'kiy oblasti. – F.358. – Op.1. – Spr.1253.
12. Chopov's'kyi V. Budyeteli natsional'noho dukhu. Diyal'nist' kul'turno-osvitnykh tovarystv «Prosvita» ta «Ridna shkola» na zakhidnoukraiyins'kykh zemlyakh (druga polovyna XIX st. – 20–30-ti roky XX st.) / V. Chopov's'kyi. – L'viv, 1993. – 63 s.
13. Yushchys'hyn I. Orhanizatsiya ukraiyins'koho vchytel'stva v Avstriyi do yevropeys'koyi viyny / I. Yushchys'hyn // Vil'na ukraiyins'ka shkola. – Kyiv, 1918. – Vyp.5–6. – S.33–42.

Wowk L. G., Director of Lviv Medical Center College of Postgraduate Education, applicant of the Center for Research Ukrainian-Polish relations Ivan Krypiakevych Institute of Ukrainian Studies of the National Academy of Sciences of Ukraine (Ukraine, Lviv), medcolpo@gmail.com

Organization «Uchitel's'ka громада»: features of creation and directions of activity (1908–1909)

The prerequisites for the creation of the Ukrainian Teachers' Community «Uchitel's'ka громада» the analyzed, priorities of the organization the defined. It was noted that the founders of the company were well-known public-political figures, scientists, teachers of Galicia – M. Hrushevsky, J. Romanchuk, K. Studinsky, J. Stefanovich, S. Tomashivsky and others. Particular attention is paid to the statutory tasks of the organization. It was pointed out that the «Uchitel's'ka громада» was created with the purpose of educating Ukrainian educators about «newer achievements of science», organizing scientific conferences, protecting the interests of teachers towards state authorities, and establishing contacts with other Austro-Hungarian teaching and learning associations. It was stated that the teacher's organization became a significant player in the cultural and educational field in Eastern Galicia, accumulated in its ranks famous social and political figures, which allowed to intensify activity in the interwar period of the twentieth century.

Keywords: «Uchitel's'ka громада», Galicia, teacher, statute, education, school.

* * *